

**Izveštaj o napretku rodno odgovornog
budžetiranja u Republici Srbiji u budžetu za
2024. godinu**

Sadržaj

UVOD.....	3
Šta je ROB Izveštaj o napretku?.....	3
Glavna svrha Izveštaja o napretku ROB-a.....	3
Devet godina nakon postepenog uključivanja ROB-a u zakonodavstvo i sistem upravljanja javnim finansijama.....	3
Implementacija ROB-a u 2024. budžetskom ciklusu.....	5
Izazovi i mogućnosti.....	7
Ključni nalazi iz 9. Izveštaja o napretku rodno odgovornog budžetiranja.....	8
Nacionalni nivo.....	8
Pokrajinski nivo – AP Vojvodina.....	8
Introduction.....	9
What is GRB Progress Report?.....	9
The Main Purpose of the GRB Progress Report.....	9
Nine years after gradual incorporation of GRB into legislation and public finance management system.....	10
Key Actors and Objectives of Gender-Responsive Budgeting.....	11
Summary of GRB Implementation in the 2024 Budget.....	12
Challenges and Opportunities.....	14
Key Findings from the 9th Gender-Responsive Budgeting Progress Report.....	15
National Level.....	15
Provincial Level - AP Vojvodina.....	15

UVOD

Šta je ROB Izveštaj o napretku?

Deveti izveštaj o napretku u sprovođenju rodno odgovornog budžetiranja (ROB) u planiranju javnih finansija u Republici Srbiji u 2024. godini (u daljem tekstu: Izveštaj o napretku) predstavlja pregled svih planiranih ulaganja u unapređenje rodne ravnopravnosti u Republici Srbiji na nacionalnom nivou i na nivou Autonomne Pokrajine Vojvodine (u daljem tekstu: APV ili AP Vojvodina) u budžet za fiskalnu 2024. Godinu.

Izveštaj je zasnovan na budžetskim programskim informacijama koje su deo usvojenog Zakona o budžetu Republike Srbije za 2024. godinu i donete Odluke Pokrajinske skupštine o budžetu AP Vojvodine za 2024. Ovaj izveštaj ne obuhvata jedinice lokalne samouprave (LSU).

Ovaj izveštaj daje pregled rodno odgovornih aktivnosti koje su planirali korisnici budžeta i koje je odobrila Skupština, ali ne uključuje procenu njihove implementacije ili učinka. Informacije o tome kako su ove aktivnosti sprovedene i u kojoj meri su postignuti rodno odgovorni ciljevi i indikatori biće dostupne kada budžetski korisnici podnesu izveštaje o učinku do marta 2025. godine.

Glavna svrha Izveštaja o napretku ROB-a

Izveštaj o napretku ROB-a je dizajniran da prati napredak u uključivanju rodne perspektive u proces planiranja budžeta od njegovog obaveznog uvođenja prema Zakonu o budžetskom sistemu. Ova reforma predstavlja značajnu i složenu transformaciju, koja zahteva suštinske promene u načinu na koji korisnici budžeta usklađuju rodno odgovorne politike sa svojim sektorskim strategijama i osnovnim funkcijama.

S obzirom na složenost reforme, njena implementacija je u fazama. Od budžetskih korisnika se svake godine očekuje da prošire obim programa u kojima se primenjuje ROB i da progresivno produbljaju svoje obaveze. U početku, ovo je uključivalo praćenje i izveštavanje o osnovnim pokazateljima rezultata. Tokom vremena, fokus se pomerio ka sprovođenju transformativnijih intervencija koje imaju za cilj smanjenje rodni jazova u različitim sektorima.

Izveštaj služi kao kritično sredstvo za procenu koliko su dobro principi ROB-a integrisani u planiranje budžeta. Takođe naglašava izazove i uspehe tranzicije sa poštovanja procedura na razvoj i sprovođenje politika i programa koji se bave sistemskim rodni nejednakostima. Ovaj postepeni pristup osigurava da rodno odgovorno budžetiranje evoluirao od tehničkog zahteva do strateškog mehanizma za postizanje rodne ravnopravnosti na svim nivoima vlasti.

Devet godina nakon postepenog uključivanja ROB-a u zakonodavstvo i sistem upravljanja javnim finansijama

Prema Zakonu o budžetskom sistemu (ZBS), naloženo je postepeno uvođenje ROB-a u planiranje, izvršenje i izveštavanje budžeta na svim nivoima. Integracija rodne perspektive u budžetske procese počela je 2016. godine, sa planiranim postepenim uvođenjem do pune implementacije koja je sada određena za 2025. godinu kada ROB postaje integralna i sistematski primenjena komponenta budžetskog procesa u svim narednim ciklusima.

Kako se potpuna implementacija ROB-a približava, od suštinske je važnosti da se proceni napredak koji su ostvarili budžetski korisnici tokom prethodnog budžetskog ciklusa – kako pojedinačno tako i kolektivno – i da se identifikuju oblasti za poboljšanje. Ova procena će podržati dalje jačanje i institucionalizaciju prakse ROB-a.

Kao i kod drugih reformi, za sprovođenje ROB-a potrebno je vreme. Zahteva promenu u praksi planiranja budžeta, usklađivanje strateških sektorskih prioriteta sa usvojenim rodanim politikama, identifikaciju rodanih jazova i osiguravanje da su ovi prioriteti integrisani u planiranje budžeta. Tokom proteklih devet godina, dok je tehnički obuhvatao devet budžeta, ROB je efektivno implementiran kroz tri velika ciklusa. Svaki ciklus obuhvata tri godine: prvi je posvećen planiranju, drugi implementaciji, a treći evaluaciji učinka i pripremi izveštaja o učinku za prethodnu godinu.

Ova tri ciklusa su pružila priliku da se posmatra kako se ROB razume, integriše i primenjuje u budžetskom sistemu Srbije. Sada, nakon devet godina, ključno je sagledati trenutno stanje ROB-a. Ovo uključuje procenu konteksta u kome ROB danas funkcioniše u poređenju sa onim kada je prvi put uveden i identifikaciju naučenih lekcija. Nalazi ne samo da će dati informacije o poboljšanjima za predstojeću fazu planiranja budžeta, već će takođe istaći sistemski prilagođavanja potrebna za jačanje ROB-a kao sastavnog dela okvira upravljanja javnim finansijama u Srbiji.

Još jedan kritičan aspekt koji treba razmotriti je odnos između ROB i šireg sistema upravljanja javnim finansijama (PFM). Na efikasnost ROB-a utiču kvalitet prakse upravljanja javnim finansijama, zahtevi za budžetiranje zasnovano na programima i nadzor rodno odgovornih intervencija. Ova međusobna povezanost naglašava važnost čvrstih sistema upravljanja javnim finansijama u podršci planiranju i implementaciji složenih, međusektorskih aktivnosti poput onih koje imaju za cilj postizanje rodne ravnopravnosti.

Ovo nije opravdanje za loš učinak, već pre da se prizna da kontekst igra ključnu ulogu u oblikovanju planiranja i implementacije ROB-a. Vremenom smo videli napredak, kao što je povećanje broja institucija koje primenjuju ROB, porast broja rodanih ciljeva i indikatora i poboljšanja kvaliteta i dubine rodno odgovornih intervencija. Međutim, postoje i izazovi. Neke institucije se opiru produbljivanju svoje primene ROB-a ili ne prepoznaju u potpunosti kako njihove funkcije mogu značajno doprineti rodnoj ravnopravnosti. U određenim slučajevima, čak je došlo do nazadovanja, pri čemu su neke institucije nazadovale u svojim obavezama.

Izveštaj o napretku odražava da se planiranje rodno odgovornih intervencija ne dešava izolovano, već unutar šireg konteksta oblikovanog političkim okruženjem i prioritetima koje postavlja vlada ili parlament. Iako je njegova primarna svrha da pruži pregled, on takođe služi kao alat koji pomaže institucijama da procene svoj položaj u odnosu na druge i identifikuju načine za poboljšanje svojih obaveza.

Institucije ponekad mogu smatrati da njihove pojedinačne intervencije ili aktivnosti imaju minimalan uticaj. Međutim, prepoznajući da su oni deo većeg sistema gde svaka akcija doprinosi širem cilju, oni mogu bolje da cene svoju ulogu u pokretanju promena. Izveštaj o napretku naglašava ovu međusobnu povezanost, naglašavajući kako zajednički naponi dovode do merljivih poboljšanja kvaliteta života muškaraca i žena, dečaka i devojčica širom Srbije. On pokazuje kako ove promene imaju koristi za različite grupe, uključujući osobe sa invaliditetom, pojedince u ruralnim područjima i one iz ugroženog stanovništva.

Integracijom rodne perspektive u planiranje i implementaciju programa, institucije ne samo da ispunjavaju svoje zakonske obaveze već i aktivno doprinose stvaranju pravednijeg društva. Ova spoznaja može poslužiti kao snažna motivacija za institucije da ugrade rodno odgovorne prakse u svoje poslovanje i u potpunosti razumeju zašto je ROB obavezan i sastavni deo zakona.

Ključni akteri i ciljevi rodno odgovornog budžetiranja

Rodno odgovorno budžetiranje u Srbiji predvode Ministarstvo finansija, Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost i Pokrajinski sekretarijat za finansije, uz stratešku i tehničku podršku UN Women – Agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena. Vremenom se odgovornost za primenu alata ROB-a, kao što su rodno osetljiva statistika i rodna analiza, sve više prenosila na direktne budžetske korisnike, koji su takođe zaduženi da uključe indirektne budžetske korisnike.

Ovakav pristup obezbeđuje produblјivanje i proširenje procesa ROB-a, u skladu sa namerom Zakona o budžetskom sistemu, koji nalaže da svi budžetski korisnici, direktni i indirektni, integrišu rodnu perspektivu kroz proces budžetiranja. Saradnjom ka zajedničkom cilju, javne vlasti mogu značajno ubrzati napredak ka punoj rodnoj ravnopravnosti, postižući u kraćem vremenskom roku ono što bi inače moglo trajati mnogo duže bez proaktivnog uključivanja javnih institucija.

Deveti izveštaj o napretku ROB-a odražava postignuti napredak i ima za cilj postizanje sledećih ciljeva:

1. **Afirmisanje najbolje prakse:** Izveštaj naglašava inovativne i efikasne prakse koje se razvijaju u Srbiji, vođene saradnjom državnih organa i opredeljenjem za rodnu ravnopravnost kako je navedeno u Ustavu Republike Srbije, Zakonu o rodnoj ravnopravnosti, Strategiji za rodnu ravnopravnost (2021–2030), LBS i ratifikovane konvencije. Takođe se oslanja na srodne zakone koji zabranjuju diskriminaciju i promovišu jednake mogućnosti i jednakost građana. ROB služi kao praktičan alat za prevođenje ovih obaveza u efikasne mere u okviru nadležnosti javnih institucija.
2. **Institucionalizacija ROB-a:** Izveštaj nastoji da učvrsti integraciju ROB-a u budžetski sistem i šire procese planiranja, donošenja odluka, finansiranja i merenja javnih politika, mera i aktivnosti. Ovi napori imaju za cilj unapređenje rodne ravnopravnosti i rešavanje rodnih dispariteta na svim nivoima vlasti u Srbiji.
3. **Promovisanje uzajamnog učenja i napretka:** Izveštaj olakšava proces zajedničkog učenja među budžetskim korisnicima, pružajući smernice o primeni ROB-a i identifikujući korake potrebne za poboljšanje njegove primene. Konačno, ROB je alat dizajniran da unapredi kvalitet svakodnevnog života žena i muškaraca, devojčica i dečaka, uz unapređenje rodne ravnopravnosti širom Republike Srbije.

Implementacija ROB-a u 2024. budžetskom ciklusu

Za one koji se po prvi put susreću sa ROB-om, ovaj sažetak daje pregled njegove integracije u budžetski ciklus u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu (LBS). ROB je strukturirani pristup koji uključuje rodna pitanja u faze planiranja i izveštavanja u budžetskom ciklusu. Od budžetskih korisnika se zahteva da

definišu rodno odgovorne ciljeve i indikatore u okviru svojih budžetskih programa i da naknadno izveštavaju o svojim dostignućima u fazi izveštavanja o učinku.

Proces ROB-a počinje fazom planiranja budžeta, gde se od budžetskih korisnika očekuje da:

Identifikuju rodna pitanja i usklade ih sa sektorskim politikama: Od institucija se očekuje da analiziraju specifične potrebe i izazove sa kojima se suočavaju žene i muškarci iz različitih grupa u okviru svojih programa. Ova analiza uključuje pregled programa, aktivnosti i budžeta koje sprovode kako bi se procenio njihov doprinos rodnoj ravnopravnosti. Ključna pitanja uključuju: Ko ima koristi od ovih programa i kakav je njihov uticaj? Na osnovu ovih nalaza, institucije mogu da unaprede svoje programe tokom sledeće faze planiranja.

Ova analiza takođe razmatra usvojene rodne politike, zakone protiv diskriminacije i relevantne strategije, obezbeđujući usklađenost između ovih okvira i sektorskih prioriteta. Rodno odgovorno budžetiranje služi kao kritično sredstvo u ovom procesu tako što premošćuje horizontalna pitanja i osigurava da akcije i finansiranje ne pogoršavaju nejednakosti, već umesto toga poboljšavaju situaciju. Integracijom ovih perspektiva, institucije mogu učiniti svoje programe inkluzivnijim i usklađenim sa širim ciljevima rodne ravnopravnosti.

Postave rodno odgovorne ciljeve: Postavljanje ciljeva koji imaju za cilj rešavanje identifikovanih rodni dispariteta ili promovisanje rodne ravnopravnosti.

Ovo je kritičan korak jer se od institucija očekuje da doprinesu rodnoj ravnopravnosti kroz svoje jedinstvene mandate i funkcije. Iako će se pristup razlikovati za svaku instituciju, on mora biti smislen i relevantan za njihove odgovornosti. Na primer, ako neka institucija, kao što je Državna revizorska institucija, ima zadatak da vrši reviziju načina na koji druge institucije planiraju i izvršavaju budžete, njena uloga u rodno odgovornom budžetiranju uključivala bi procenu da li budžetski korisnici efektivno primenjuju rodno odgovornu praksu budžetiranja. Ovaj prilagođeni pristup treba da usvoje sve institucije, obezbeđujući da evaluiraju svoje osnovne funkcije i identifikuju kako mogu da doprinesu rodnoj ravnopravnosti – bilo kroz specifične analize, regulatorne okvire, interne politike, subvencije, ciljane programe ili druge mehanizme.

Razvijaju indikatore: Definisavanje merljivih, rodno specifičnih indikatora za praćenje napretka ka ciljevima

Razvijanje merljivih, rodno specifičnih indikatora je kritičan korak u obezbeđivanju delotvornosti ROB-a. Ovi indikatori služe kao merila za procenu napretka ka postizanju ciljeva rodne ravnopravnosti i obezbeđuju odgovornost u sprovođenju politika i programa. Evo kako se ovaj korak odvija:

- **Usklađenost sa ciljevima:** Indikatori moraju direktno odgovarati rodno odgovornim ciljevima postavljenim u okviru programa i aktivnosti.
- **Merljivi i specifični:** Indikatori treba da budu kvantitativne ili kvalitativne mere koje su precizne, relevantne i koje se mogu pratiti tokom vremena. Ovo osigurava jasnoću u proceni da li je postignut napredak.
- **Segregacija po polu:** Indikatori treba da budu raščlanjeni prema polu i drugim relevantnim demografskim podacima.

Integracija rodno odgovornog budžetiranja propisana je Zakonom o budžetskom sistemu i operacionalizovana je godišnjim uputstvima koje izdaje Ministarstvo finansija i Pokrajinski sekretar za

finansije. Ova uputstva usmeravaju budžetske korisnike o tome kako da ugrade ROB u godišnji budžetski proces, obezbeđujući njegovu usklađenost sa širim fiskalnim i strateškim prioritetima.

Proces počinje **pripremom prioritetnih oblasti finansiranja**, koje služe kao osnova za formulisanje fiskalnih strategija. Ovaj početni korak uključuje identifikaciju ključnih oblasti za javnu potrošnju i osiguravanje da su rodna pitanja ugrađena od samog početka. Nakon usvajanja fiskalnih strategija, budžetski korisnici prelaze na fazu formulacije, gde se od njih očekuje da definišu i integrišu rodno odgovorne ciljeve i indikatore u svoje budžete.

U ovoj fazi, budžetski korisnici operacionalizuju svoje prioritete u detaljne **planove za finansiranje**, obezbeđujući da se ciljevi rodne ravnopravnosti ne samo identifikuju već i prevedu u korake koji se mogu primeniti. Uključivanje rodno odgovornih ciljeva i indikatora u ove faze je od suštinskog značaja za ugrađivanje rodne perspektive tokom budžetskog ciklusa. Ovo osigurava da se pitanja rodne ravnopravnosti sistematski razmatraju u planiranju, raspodjeli i implementaciji, stvarajući put ka inkluzivnijem i pravednijem upravljanju javnim finansijama.

Kada se budžet primeni, ROB nastavlja u **fazu izveštavanja o učinku: Praćenje napretka**. Budžetski korisnici prate svoja dostignuća u odnosu na postavljene ciljeve i indikatore tokom cele fiskalne godine.

Priprema izveštaja o učinku: Na kraju budžetskog ciklusa, od budžetskih korisnika se traži da dostave detaljan izveštaj o tome kako su ispunjeni rodno odgovorni ciljevi i da li su ciljevi postignuti. Ovo je kritična faza za procenu efikasnosti ROB-a u rešavanju rodnih nejednakosti.

ROB proces je cikličan i iterativan, osiguravajući kontinuirano poboljšanje:

- Usklađivanje politike: Budžetski programi moraju uskladiti rodno odgovorne ciljeve sa nacionalnim strategijama, sektorskim politikama i širim vladinim prioritetima, kao što su strategije za rodnu ravnopravnost i akcioni planovi.
- Izgradnja kapaciteta: Da bi efektivno sproveli ROB, budžetskim korisnicima je često potrebna podrška za izgradnju kapaciteta, uključujući obuku o rodnoj analizi i razvoju rodno osetljivih indikatora.
- Povratne informacije i prilagođavanje: Uvidi iz izveštaja o učinku se koriste za preciziranje i poboljšanje integracije GRB-a u buduće budžetske cikluse, obezbeđujući veći uticaj i efikasnost tokom vremena.

Implementacija ROB-a nije ograničena na jednu instituciju, već uključuje koordinaciju na različitim nivoima vlasti, uključujući nacionalna, pokrajinska i lokalna tela. Direktni budžetski korisnici imaju zadatak da ugrade ROB u svoje programe, dok indirektni budžetski korisnici moraju slediti njihov primer pod njihovim vođstvom. Ovaj zajednički napor osigurava da se pitanja rodne ravnopravnosti uključe u ceo sistem upravljanja javnim finansijama.

Izazovi i mogućnosti

Dok pravni okvir pruža solidnu osnovu, uspešna implementacija ROB-a zavisi od faktora kao što su institucionalna posvećenost, dostupnost podataka razvrstanih po polu i kvalitet ciljeva i indikatora.

ROB nudi mogućnost budžetskim korisnicima da doprinesu širim društvenim promenama rešavanjem rodni jazova kroz ciljane intervencije. Prepoznavanjem njihove uloge kao dela većeg ekosistema, čak i

mali koraci koje preduzimaju pojedinačne institucije mogu zajedno dovesti do značajnog napretka u postizanju rodne ravnopravnosti.

U zaključku, ROB je više od zahteva usaglašenosti; to je transformativno sredstvo za ugrađivanje rodne ravnopravnosti u srce upravljanja javnim finansijama. Njeno uspešno sprovođenje ne samo da povećava efikasnost i pravičnost javne potrošnje, već doprinosi i poboljšanju kvaliteta života svih građana, obezbeđujući da niko ne bude zaostao.

Ključni nalazi

Nacionalni nivo

Tokom 2023. godine i pripreme budžeta za 2024. godinu, 55 budžetskih korisnika su implementirali ROB u svojoj programskoj strukturi kroz ciljeve i indikatore na nivou 74 programa, 170 programskih aktivnosti i projekata, ukupno kroz 270 ciljeva i 484 indikatora.

Tabela 1: Broj budžetskih korisnika koji su bili u obavezi da sprovedu RRB i broj korisnika koji su ovu obavezu ispunili po godinama

Nacionalni nivo								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Broj BK u obavezi da primeni ROB	28	35	40	47	47	48	51	svi
Broj BK koji su ispunili obavezu	26	33	34	41	42	45	47	55
Procentualno	93%	94%	85%	87%	89%	94%	92.15%	

Zahtevi za budžetske korisnike o tome kako da implementiraju ROB varirali su u zavisnosti od toga koliko dugo su bili uključeni u proces implementacije ROB-a. Za takozvane stare korisnike, ROB je trebalo da pokrije najmanje jedan programski cilj više od onog definisanog prethodne godine. Nasuprot tome, za takozvane nove budžetske korisnike koji tek započinju proces, naglašen je zahtev da se ROB primeni na najmanje jedan programski cilj i njegove odgovarajuće programske aktivnosti/projekte.

Cilj je da se kontinuirano unapređuje proces uvođenja ROB-a i da se rodno osetljivi ciljevi i indikatori transformišu u rodno-transformativne u planiranju budžeta, što će dovesti do trajnih poboljšanja u datoj oblasti i, zajedno, do unapređenja rodne ravnopravnosti u Republike Srbije.

Pokrajinski nivo – AP Vojvodina

Tokom 2023. godine i pripreme budžeta za 2024. godinu, svi budžetski korisnici su implementirali ROB u svojoj programskoj strukturi kroz ciljeve i indikatore na nivou 43 programa, 113 programskih aktivnosti i projekata, ukupno kroz 237 ciljeva i 416 indikatora.

Tabela 2: Broj budžetskih korisnika koji su bili u obavezi da sprovedu ROB i broj korisnika koji su ovu obavezu ispunili po godinama

AP Vojvodina-Provincial Level									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Broj BK u obavezi da uvedu ROB	10	14	18	26	26	26	25	25	
Broj korisnika koji je ispunio obavezu	10	14	18	25	26	26	25	25	
Procenat	100%	100%	100%	96%	100%	100%	100%	100%	100%

Budžetski korisnici će nastaviti da unapređuju primenu ROB-a i tokom 2024. Godine, u skladu sa Zakonom u budžetskom sistemu, i da je šire i na indirektno korisnike.

Introduction

What is GRB Progress Report?

Ninth Report on Progress in Implementing Gender-Responsive Budgeting in the Public Finance Planning in the Republic of Serbia in FY 2024 (hereinafter: Progress Report) presents an overview of all planned investments in the advancement of gender equality in the Republic of Serbia at the national level and at the level of the Autonomous Province of Vojvodina (hereinafter: APV or AP Vojvodina) in the budget for FY 2024.

The report is based on budget program information that is part of the adopted Law on the Budget of the Republic of Serbia for 2024 and the adopted Decision of the Provincial Assembly on the Budget of the Autonomous Province of Vojvodina for 2024. This Report does not cover local self-government units (LSU).

This report provides an overview of the gender-responsive activities as planned by budget users and approved by Parliament but does not include an assessment of their implementation or performance. Information on how these activities have been executed and the extent to which gender-responsive objectives and indicators have been achieved will become available once budget users submit their performance reports by March 2025.

The Main Purpose of the GRB Progress Report

The Gender-Responsive Budgeting (ROB) Progress Report is designed to monitor the advancements in incorporating GRB within the budget planning process since its mandatory introduction under the Budget System Law. This reform represents a significant and complex transformation, requiring substantial changes in how budget users align gender-responsive policies with their sectoral strategies and core functions.

Given the complexity of the reform, its implementation has been phased. Each year, budget users are expected to expand the scope of programs where GRB is applied and progressively deepen their commitments. Initially, this involved tracking and reporting on basic output indicators. Over time, the focus has shifted toward implementing more transformative interventions aimed at reducing gender gaps across various sectors.

The report serves as a critical tool for evaluating how well GRB principles are being integrated into budget planning. It also highlights the challenges and successes of transitioning from procedural compliance to the development and implementation of policies and programs that address systemic gender inequalities. This gradual approach ensures that gender-responsive budgeting evolves from a technical requirement to a strategic mechanism for achieving gender equality across all levels of government.

Nine years after gradual incorporation of GRB into legislation and public finance management system

According to the Law on the Budget System (LBS), the gradual introduction of Gender-Responsive Budgeting (ROB) in the planning, execution, and reporting of budgets at all levels has been mandated. The integration of a gender perspective into budgeting processes began in 2016, with a planned gradual introduction until full implementation now set for 2026 when GRB becomes an integral and systematically applied component of the budget process in all subsequent cycles.

As the full implementation of GRB approaches, it is essential to evaluate the progress made by budget users during the previous budget cycle—both individually and collectively—and identify areas for improvement. This assessment will support the further strengthening and institutionalization of GRB practices.

As with other reforms, implementing gender-responsive budgeting (ROB) takes time. It requires a shift in budget planning practices, aligning strategic sectoral priorities with adopted gender policies, identifying gender gaps, and ensuring these priorities are integrated into budget planning. Over the past nine years, while technically encompassing nine budgets, GRB has effectively been implemented through three major cycles. Each cycle spans three years: the first dedicated to planning, the second to implementation, and the third to evaluating performance and preparing performance reports for the previous year.

These three cycles have provided an opportunity to observe how GRB is understood, integrated, and applied within Serbia's budgeting system. Now, after nine years, it is crucial to take stock of the current state of GRB. This involves assessing the context in which GRB operates today compared to when it was first introduced and identifying lessons learned. The findings will not only inform improvements for the upcoming budget planning phase but will also highlight systemic adjustments needed to strengthen GRB as an integral part of Serbia's public finance management framework.

Another critical aspect to consider is the relationship between gender-responsive budgeting (ROB) and the broader public finance management (PFM) system. The effectiveness of GRB is influenced by the quality of PFM practices, the requirements for program-based budgeting, and the oversight of gender-responsive interventions. This interplay highlights the importance of robust PFM systems in supporting the planning and implementation of complex, cross-sectoral activities like those aimed at achieving gender equality.

This is not to excuse poor performance but rather to acknowledge that the context plays a pivotal role in shaping the planning and implementation of GRB. Over time, we have seen progress, such as an increase in the number of institutions applying GRB, a rise in the number of gender objectives and indicators, and improvements in the quality and depth of gender-responsive interventions. However, there are also challenges. Some institutions resist deepening their application of GRB or fail to fully recognize how their functions can contribute meaningfully to gender equality. In certain cases, there has even been backsliding, with some institutions regressing in their commitments.

Additionally, the overall discourse on gender equality in Serbia has shifted. For example, the Law on Gender Equality is currently under review by the Supreme Court, creating uncertainty about its future. While GRB continues to be implemented as part of the PFM framework and laws, this shifting discourse has impacted the seriousness and quality of planned interventions by institutions.

The progress report reflects that the planning of gender-responsive interventions does not occur in isolation but within a broader context shaped by the policy environment and priorities set by the government or parliament. While its primary purpose is to provide an overview, it also serves as a tool to help institutions assess their position relative to others and identify ways to enhance their commitments.

Institutions may sometimes feel that their individual interventions or activities have minimal impact. However, by recognizing that they are part of a larger system where each action contributes to a broader goal, they can better appreciate their role in driving change. The progress report underscores this interconnectedness, highlighting how collective efforts lead to measurable improvements in the quality of life for men and women, boys and girls, across Serbia. It demonstrates how these changes benefit diverse groups, including people with disabilities, individuals in rural areas, and those from vulnerable populations.

By integrating gender perspectives into program planning and implementation, institutions not only fulfill their legal obligations but also actively contribute to creating a more equitable society. This realization can serve as a powerful motivation for institutions to embed gender-responsive practices into their operations and fully understand why GRB is a mandatory and integral part of the law.

Key Actors and Objectives of Gender-Responsive Budgeting

The GRB in Serbia has been spearheaded by the Ministry of Finance, the Coordination Body for Gender Equality, and the Provincial Secretariat for Finance, with strategic and technical support from UN Women—the United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. Over time, the responsibility for applying GRB tools, such as gender-sensitive statistics and gender analysis, has increasingly been transferred to direct budget users, who are also tasked with involving indirect budget users. This approach ensures the deepening and broadening of the GRB process, aligning with the intent of the Law on the Budget System, which mandates that all budget users, both direct and indirect, integrate a gender perspective throughout the budgeting process. By collaborating towards a shared goal, public authorities can significantly accelerate progress toward full gender equality, achieving in a

shorter timeframe what might otherwise take much longer without the proactive involvement of public institutions.

The **Ninth GRB Progress Report** reflects on the progress made and aims to achieve the following objectives:

1. **Affirming Best Practices:** The report highlights the innovative and effective practices developing in Serbia, driven by the collaboration of public authorities and a commitment to gender equality as outlined in the Constitution of the Republic of Serbia, the Law on Gender Equality, the Strategy for Gender Equality (2021–2030), the LBS, and ratified conventions. It also draws upon related laws prohibiting discrimination and promoting equal opportunities and citizen equality. GRB serves as a practical tool for translating these commitments into actionable measures within public institutions' competencies.
2. **Institutionalizing GRB:** The report seeks to solidify the integration of GRB into the budget system and the broader processes of planning, decision-making, financing, and measuring public policies, measures, and activities. These efforts aim to improve gender equality and address gender disparities at all levels of governance in Serbia.
3. **Promoting Mutual Learning and Progress:** The report facilitates a process of shared learning among budget users, providing guidance on the application of GRB and identifying steps needed to enhance its implementation. Ultimately, GRB is a tool designed to improve the quality of daily life for women and men, girls and boys, while advancing gender equality across the Republic of Serbia.

Summary of GRB Implementation in the 2024 Budget

For those encountering GRB for the first time, this summary provides an overview of its integration into the budget cycle as mandated by the Law on the Budget System (LBS). GRB is a structured approach that incorporates gender considerations into both the planning and reporting phases of the budget cycle. It requires budget users to define gender-responsive objectives and indicators within their respective budget programs and subsequently report on their achievements in the performance reporting phase.

The GRB process begins with the **budget planning phase**, where budget users are expected to:

Identify Gender Issues and Alignment with Sectoral Policies: Institutions are expected to analyze the specific needs and challenges faced by women and men from various groups within the scope of their programs. This analysis involves reviewing the programs, activities, and budgets they implement to evaluate their contributions to gender equality. Key questions include: Who benefits from these programs, and what is their impact? Based on these findings, institutions can improve their programs during the next planning phase.

This analysis also considers adopted gender policies, anti-discrimination laws, and relevant strategies, ensuring alignment between these frameworks and sectoral priorities. Gender-responsive budgeting serves as a critical tool in this process by bridging horizontal issues and ensuring that actions and

financing do not exacerbate inequalities but instead improve the situation. By integrating these perspectives, institutions can make their programs more inclusive and aligned with broader gender equality objectives.

Set Gender-Responsive Objectives: Establish objectives aimed at addressing identified gender disparities or promoting gender equality.

This is a critical step because institutions are expected to contribute to gender equality through their unique mandates and functions. While the approach will differ for each institution, it must be meaningful and relevant to their responsibilities. For example, if an institution, such as the State Audit Institution, is tasked with auditing how other institutions plan and execute budgets, its role in gender-responsive budgeting would involve assessing whether budget users are effectively applying gender-responsive budgeting practices. This tailored approach should be adopted by all institutions, ensuring they evaluate their core functions and identify how they can contribute to gender equality—whether through specific analyses, regulatory frameworks, internal policies, subsidies, targeted programs, or other mechanisms.

Develop Indicators: Define Measurable, Gender-Specific Indicators to Monitor Progress Toward Objectives

Developing measurable, gender-specific indicators is a critical step in ensuring the effectiveness of GRB. These indicators act as benchmarks to evaluate progress toward achieving gender equality objectives and ensure accountability in the implementation of policies and programs. Here's how this step unfolds:

- **Alignment with Objectives:** Indicators must directly correspond to the gender-responsive objectives set within programs and activities.
- **Measurable and Specific:** Indicators should be quantitative or qualitative measures that are precise, relevant, and capable of being tracked over time. This ensures clarity in assessing whether progress is being made.
- **Disaggregation:** Indicators should be disaggregated by sex and other relevant demographics,

The integration of Gender-Responsive Budgeting (ROB) is mandated by the **Law on the Budget System** and operationalized through annual instructions issued by the **Ministry of Finance**. These instructions guide budget users on how to incorporate GRB into the annual budget process, ensuring its alignment with broader fiscal and strategic priorities.

The process begins with the **preparation of priorities for financing**, which serves as the foundation for formulating fiscal strategies. This initial step involves identifying key areas for public expenditure and ensuring that gender considerations are embedded from the outset. Following the adoption of fiscal strategies, budget users proceed to the **formulation stage**, where they are expected to define and integrate gender-responsive objectives and indicators into their budgets.

At this stage, budget users operationalize their priorities into detailed **plans for financing**, ensuring that gender equality goals are not only identified but also translated into actionable steps. The inclusion of gender-responsive objectives and indicators across these phases is essential for embedding a gender perspective throughout the budget cycle. This ensures that gender equality considerations

are systematically addressed in planning, allocation, and implementation, creating a pathway toward more inclusive and equitable public finance management.

Once the budget is implemented, GRB continues into the **performance reporting phase: Monitor Progress**: Budget users track their achievements against the established objectives and indicators throughout the fiscal year.

Prepare Performance Reports: At the end of the budget cycle, budget users are required to provide a detailed account of how the gender-responsive objectives were addressed and whether the targets were achieved. This is a critical phase for assessing the effectiveness of GRB in addressing gender inequalities.

The GRB process is cyclical and iterative, ensuring continuous improvement:

- **Policy Alignment**: Budget programs must align gender-responsive objectives with national strategies, sectoral policies, and broader government priorities, such as gender equality strategies and action plans.
- **Capacity Building**: To effectively implement GRB, budget users often need capacity-building support, including training on gender analysis and the development of gender-sensitive indicators.
- **Feedback and Adjustment**: Insights from performance reports are used to refine and improve the integration of GRB in future budget cycles, ensuring greater impact and efficiency over time.

The implementation of GRB is not limited to a single institution but involves coordination across various levels of governance, including national, provincial, and local bodies. Direct budget users are tasked with embedding GRB into their programs, while indirect budget users must follow suit under their guidance. This collective effort ensures that gender equality considerations are mainstreamed across the entire public finance management system.

Challenges and Opportunities

- While the legal framework provides a solid foundation, the successful implementation of GRB depends on factors such as institutional commitment, availability of gender-disaggregated data, and the quality of objectives and indicators.
- GRB offers an opportunity for budget users to contribute to broader societal changes by addressing gender gaps through targeted interventions. By recognizing their role as part of a larger ecosystem, even small steps taken by individual institutions can collectively lead to significant progress in achieving gender equality.

In conclusion, GRB is more than a compliance requirement; it is a transformative tool for embedding gender equality into the heart of public finance management. Its successful implementation not only enhances the efficiency and fairness of public spending but also contributes to improving the quality of life for all citizens, ensuring that no one is left behind.

Key Findings from the 9th Gender-Responsive Budgeting Progress Report

National Level

During 2023 and the preparation of the budget for 2024, 55 budget users implemented GRB in their program structure through 74 programmes, 170 programme activities and project, 270 gender sensitive goals and 484 indicators.

Table 1: Number of budget users who were obliged to implement GRB and the number of users who fulfilled this obligation by year

National Level								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
The number of budget users who were obliged to implement GRB	28	35	40	47	47	48	51	All
The number of budget users who fulfilled the obligation	26	33	34	41	42	45	47	55
In percentages	93%	94%	85%	87%	89%	94%	92.15%	

The requirement for budget users on how to implement GRB varied on how long they have been involved in the GRB implementation process. For the so-called old users, GRB was supposed to cover at least one more program goal than the one defined the previous year. In contrast, for the so-called new budget users just starting the process, the requirement was highlighted for GRB to be applied to at least one program goal and its corresponding program activities/projects.

The goal is to continuously improve the process of introducing GRB and to transform gender-sensitive goals and indicators into gender-transformative ones in budget planning, which will lead to lasting improvements in the respective area and, collectively, to the enhancement of gender equality in the Republic of Serbia.

Provincial Level - AP Vojvodina

During 2023 and the preparation of the budget for 2024, all budget users implemented GRB in their program structure through 43 programmes, 113 programme activities and project, 237 GRB goals and 416 indicators.

Table 2: Number of budget users who were obliged to implement GRB and the number of users who fulfilled this obligation by year

AP Vojvodina-Provincial Level								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2204
The number of budget users who were obliged to implement the GRB	10	14	18	26	26	26	26	26

The number of budget users who fulfilled the obligation	10	14	18	25	26	26	26	26
percentages	00%	00%	00%	6%	00%	00%	00%	00%

Budget users will further deepen the application of GRB during 2024.